

KONING KAREL VAN RUMENIË AAN DE SCHRIJFMACHINE.

Het Rumeensehe Koningspaar.

Er is een geweldige beweging gaande in de groote Walachijsche laagvlakte, onder de Roemeensehe en Walachijsche boeren. Een beweging, die zich eerst richtte tegen de Joden. En al is dat niet te rechtvaardigen, te verklaren is het wel. Maar die beweging bepaalde zich niet tot de vervolging der Joden. Dat de zonen Abrahams er 't meest van hadden te lijden moet wellicht geweten worden aan Russische agitatoren. Zelfs op de bezittingen des Konings zijn onlusten uitgebroken. Wat is de oorzaak van die troebelen? We willen trachten in enkele regels de zaak uiteen te zetten. Evenals in Rusland, en waar niet, zijn ook in Rumenië vele Joden op het platteland geldschietters, die op allerlei wijzen zich zoeken te verrijken ten koste van de boeren. Het vormen van een zoogenaamde Landtrust bleek al een zeer doeltreffend middel om woekerwinsten te behalen. Deze maatschappijen bieden de hoogste pacht-sommen en sluiten daardoor ieder ander die pachten wil uit. Het hooge pacht-geld moet natuurlijk weer worden terug-gewonnen en dat doel bereikt men gedeeltelijk door het opdrijven der pachtrente, die haar pachters, de kleine boeren, aan zoo'n trust hebben te be-talen. Arbeiders en boeren zijn geheel aan de genade (?) der trusts overge-leverd en daar deze ook op de overheid

grooten invloed weten te oefenen, staan de boeren hulpeloos en machteloos daar tegenover.

Maar niet alleen de Joden, ook de rijke Rumenen versmaden deze wijze van geldwinnen niet. En terwijl ze op hun prachtige villa's in Bucharest, te Weenen of Parijs in overdaad leven, zijn de uitgemergelde boeren der wan-hoop nabij. De haat der landelijke be- volking richtte zich niet alleen tegen de overmachtige trusts maar ook tegen de Regeering, die men beschuldigde ze te begunstigen.

Koning Karel van Rumenië, die aan een deputatie van landeigenaars be- loofde dat de orde met kracht zou worden hersteld en gehandhaafd, maar even beslist verklaarde dat er wetten zouden uitgevaardigd worden ter ver- betering van den onhoudbaren toestand der plattelandsbevolking, beleeft thans moeilijke dagen. Wel is voor 't oog- blik met behulp der troepen de orde hersteld, maar zoolang er brandstoffen liggen opgehoopt, kan de vlam elk oogenblik weer uitbreken.

Dat is de reden waarom we in dit nummer een artikel wijden aan Koning Karel. Van zelf spreekt dat daarbij ook sprake komt van zijne gemalin, die zich zoo groote bekendheid ver- vierf, zoowel in haar eigen land als daarbuiten.

Karel I, Koning van Rumenië, zoon van Prins Karel van Hohenzollern-Sigmaringen werd geboren den 20sten April 1839 en in 1866 verkozen tot Vorst, Dommoe of Dommitor van Rumenië, onder souvereiniteit van Turkije. De tegenwoordige Koning werd dien dag juist 27 jaar en kon er op rekenen dat de groote Mogendheden hem in zijne positie zouden handhaven.

De oude geschiedenis van Moldavië en Wallachije, de beide vorstendommen waaruit omstreeks het jaar 1860 het vorstendom Rumenië is ontstaan, ligt zoo goed als in 't duister. Zeker is dat de bevolking gesproten is uit de vermenging van Romeinsche Kolonisten met de oorspronkelijke bewoners van de landen aan den Beneden-Donau. De naam van het volk en het land duidt dan ook op deze afkomst.

De nieuwste geschiedenis van Rumenië, dat thans een bevolking heeft van ruim 6 millioen zielen, begint met den Vrede te Parijs, die een einde maakte aan den oorlog tusschen Frankrijk en Engeland ter eener, en Rusland ter anderer zijde, de bekende Krimoorlog. De heerschappij van Rusland aan den beneden-Donau werd toen opgeheven en de Turken kregen souvereiniteits-rechten, die ze tot 1877 hebben behouden. Van 1859 tot 1868 werd er het bewind gevoerd door den Kolonel Alexander Cusa, die als vorst regeerde onder den titel van Alexander Johan I en na een veelbewogen regeering gedwongen werd het land te verlaten.

In den nacht van 22 Febr. 1868 drongen saamgezworenen door tot in het slaapvertrek van zijn paleis en noodzaakten hem een stuk te teekenen, waarin hij verklaarde afstand te doen van den troon. Hij voldeed aan dien eisch en verliet eenige dagen daarna Bucharest. De Volksvertegenwoordigers

kozen toen eerst den graaf van Vlaanderen, een jongeren broeder van den Belgischen Koning en nadat deze de kroon van Rumenië van de hand had gewezen, verordende de Regeering van het Vorstendom, dat er een volksstemming zou worden gehouden over de keuze van Prins Karel Lodewijk van Hohenzollern-Sigmaringen, welke gunstig voor dezen candidaat uitviel.

De vader van den Prins was verwant aan het Duitsche Keizerlijk Huis, terwijl zijne moeder tot de familie der Bonaparta's behoorde, welker hoofd, de destijds in Frankrijk regeerende Keizer Napoleon III, de keuze van den Duitschen Prins had bevorderd. Ofschoon Prins Karel dus uitstekende relaties had en kon rekenen op den steun van de beide machtigste Rijken van Europa, achtte hij het toch raadzaam eerst het advies in te winnen van Bismarck, die ofschoon nog niet op het toppunt van zijn roem en macht, toch reeds grooten invloed had op den gang van zaken in Europa en op het politieke schaakbord handige zetten deed. Diens antwoord aan den Prins luidde, naar hij zelf later mededeelde: Nu, voor een jong luitenant bij het Pruisische leger is dat een prachtige promotie, en ik zie geen enkele reden waarom u het niet eens zoudt beproeven. Wel is Rumenië een moeilijk te regeeren land, maar als u niet vergeet, dat u een Hohenzollern zijt, zal 't wel gaan. Bemerkt u echter dat u er niets goeds kunt tot stand brengen, keer dan terug. In geen geval moet u toestaan dat men u behandelt, zooals men Cusa gedaan heeft.

Onder het gejubel van het volk hield Prins Karel zijn intocht in Bucharest. Een nieuwe vrijzinnige grondwet, naar het voorbeeld der Belgische, werd in korten tijd ontworpen, door den Vorst bezworen en afgekondigd

en een oogenblik scheen het, alsof onder Karels verstandig beheer Rumenië een schitterend tijdperk was ingetreden. Maar de staatkundige en maatschappelijke ontwikkeling van het land werd tegengehouden door partijschappen, Jodenvervolgingen, opstanden enz. Ten slotte werd het zoo erg, dat in 't begin van 1871 Karel dreigde de kroon neer te leggen en het land te verlaten.

De Russische-Turksche oorlog van 1877 plaatste Rumenië in een moeilijke positie. Bij het verdrag te Parijs was het nieuwe Donau-vorstendom, hoewel schatplichtig aan den Turkschen Grooten Heer, onzijdig verklaard. Daar de Sultan deze onzijdigheids-verklaring echter nooit had willen erkennen, eischte hij, dat Vorst Karel zich met hem zou verstaan over de militaire maatregelen tegen een vermoedelijken inval der Russen. In plaats van aan dien eisch te voldoen, sloot de Rumeensche Regering een overeenkomst met Rusland over den doortocht van Russische troepen, die dan ook weldra verscheidene havensteden bezetten. De monitors der Turksche marine bombardeerden daarop die havensteden, welk vuur door de Rumeensche vestingbatterijen krachtig werd beantwoord. De breuk was onherstelbaar geworden. De volksvertegenwoordiging verklaarde Rumenië onafhankelijk en besloot in plaats van langer schatting te betalen deel te nemen aan den krijg tegen Turkije. In het eerst kwam daar echter niet van, omdat de Russen, meenende een gemakkelijke overwinning op den Zieken Man te behalen, de hulp van het uitstekend goeufende Rumeensche leger versmaadden. Na eenige overwinningen, door de Turksche legers behaald, werden de Rumenen echter te hulp geroepen en daarmede verkregen ze het recht om mee te spreken op het Congres te Berlijn,

dat na het sluiten van den Vrede te San Stefano de „Oostersche kwestie” regelen zou. Door het congres werd de Onafhankelijkheid van Rumenië erkend en hoewel Rusland Vorst Karel noodzaakte Besarabië, dat vóór den Krimoorlog deel had uitgemaakt van het Russische Rijk, weer af te staan, kon de Volksvertegenwoordiging reeds in 1878 het vorstendom tot Koninkrijk verheffen.

Den 10^{den} Mei van dat jaar werd Karel plechtig tot koning gekroond en door alle mogendheden als zoodanig erkend.

Behalve voor de organisatie en vorming van het leger, dat in 1877 zulke uitstekende diensten bewees, heeft Koning Karel ook geijverd voor de beschaving en de maatschappelijke zoowel als politieke ontwikkeling van zijn volk.

Het voorbeeld van België stond hem daarbij steeds voor oogen en 't was zijn streven zijn koninkrijk in het Oosten dezelfde positie te doen verkrijgen als België in het Westen.

In het jaar 1861 maakte Koning Karel, toen nog slechts Pruisisch luitenant, kennis met zijn gemalin, die later onder den naam van Carmen Sylva van zich zou doen spreken. Prinses Elisabeth, de dochter van Prins Herman Von Wied, die gehuwd was met een zuster van Adolf van Nassau, den lateren hertog van Luxemburg, logeerde te Berlijn bij den Duitschen Keizer, Wilhelm I. Op zekeren dag, toen de Prinses tamelijk haastig de trap afkwam struikelde ze en zou stellig gevallen zijn, indien niet een heer, die juist dezelfde trap opging, haar in zijn armen had opgevangen. Die heer was haar latere echtgenoot. Eenige dagen na dit voorval werd Prins Karel van Hohenzollern aan haar voorgesteld. Glimlachend en blozend beantwoordde zij zijne buiging met de opmerking:

Koningin Elisabeth van Rumenië.

Ik geloof dat wij elkaar reeds eerder hebben ontmoet. Jaren later in 1869, werd te Neuwied de kennismaking hernieuwd, in October van dat jaar verloving gevierd van Vorst Karel van Rumenië en Prinses Elisabeth Pauline Louise von Wied, en een maand later het huwelijk gesloten.

Het huwelijk van het Rumeensche Koningspaar is inderdaad een gelukkig huwelijk, waarover slechts ééne donkere schaduw is geworpen n.l. door den vroegtijdigen dood van hun eenigst kind, een dochtertje, dat de vreugde was harer ouders.

Sedert werd bij de Wet bepaald dat Koning Karel zou worden opgevolgd door zijn broeder Prins Leopold, die echter afstand deed van zijn recht ten gunste van zijn zoon Wilhelm, welke

op zijn beurt zijn aanspraken opgaf ten behoeve van zijn broeder Ferdinand, die in 1889 tot kroonprins van Rumenië werd verklaard.

Alvorens iets mede te deelen over het dagelijksch leven van Koning Karel en Koningin Elisabeth, willen we stilstaan bij de Koninklijke Kunstenares, die onder den naam Carmen Sylva (Carmen = lied, Sylva = bosch) een groote populariteit geniet en van wien meer dan 50 boekwerken de meeste ook in het Hollandsch zijn vertaald. Niet alleen poëzie maar ook Romans deed zij in 't licht verschijnen. Liever dan een opsomming te geven van de titels harer werken, nemen we iets op van haar proza en hare poëzie.

De Heksenburcht.

„Wanneer men het Prahova-dal nadert, blijft de Cetatea Babei, de heksenburcht, onzichtbaar, wijl hij achter den Buregie ligt. Hij verheft zich echter als een hooge, slanke spits en schijnt van verre als met ruïnen bedekt; van daar tot aan den Jipi, ligt eeuwige sneeuw.

„In overoude tijden, toen de wolven nog de kudden hoedden en adelaars en duiven te zamen nestelden, verrees aldaar een trotsche burcht, waar nacht en dag geweldige drukte heerschte. Een aanhoudend kletteren en klateren werd er vernomen en honderden voeten trippelden ijlingsheen en weder. 's Nachts brandde er licht in den toren, een reusachtig spinnewiel snorde onophoudelijk en een zacht, wonderlijk gezang begeleidde dit snorren en scheen daarmede maat te houden. De lieden uit den omtrek blikten angstig naar boven en fluisterden: „Zij is weder aan het spinnen!” Men wist, dat de bewoonster van den burcht een geduchte, alom gevreesde toovenares was, aan wie de aardmannetjes het goud uit de ingewanden der aarde brachten, „opdat zij voor alle bruiden het gouddraad zou spinnen, dat op den huwelijksdag haar bruidstooi vormt.” Met hoopen werd het goud bij haar uitgeschud en wee het kaboutermannetje, dat niet de vereischte hoeveelheid had aangebracht! Hij werd tusschen den stam en den bast van een grooten boom geklemd, totdat hij zijn laatste korreltje goud had afgegeven;

of wel, men klemde alleen zijn baard vast en dan kon hij worstelen en steunen en klagen . . . de oude hield zich doof. Daarom had zij den naam van Boba Codja gekregen, wijl zij zoo hard was als een broodkorst en zoo rimpelig als een oude eikenschors. Zij alleen kon die fijne gouddraden spinnen en had ze steeds voor honderden jaren in voorraad.

„Boba Codja had een beeldschoone dochter, Alba, de blanke, geheeten; want zij was zoo blank als de sneeuw, die eeuwigdurend de bergtoppen bedekte. Daarbij had zij een huid als fluweel en donkere oogen als fluweel, en haar, even schoon als het gouddraad door haar moeder gesponnen.

„Zij bleef altijd op den burcht opgesloten, want Boba Codja had volop werk voor haar en niemand mocht haar ooit zien of van liefde tegen haar spreken. Zij moest al het gesponnen gouddraad opwinden en in onderaardsche kelders wegbergen, waar de voorraad voor honderden jaren toe-reikend was.

„Deze arbeid stuitte het schoone, lief-tallige meisje echter tegen de borst, wijl de moeder, onder het spinnen, al zingende tal van booze wenschen en tooverspreuken mompelde, zoodat iedere vrouw reeds haar deel van ongeluk en zielesmart medekreeg, zoodra de gouden draden op haar hoofd hadden gerust. Vol treurigheid dacht zij dus aan al het onheil, dat reeds van te voren over de arme bruiden was uit-gestort. Eens, dat haar moeder afwezig

*Arbait mit mirk emmel
Arbait! Das ist der Weg zum
Paradiese gürick! Elisabeth*

Handschrift van Koningin Elisabeth.

was, plaatste zij zich aan het spinnewiel en spon zelve een heel stuk goud, waarbij zij niets dan goed wenschte. Toen Boba Codja thuis kwam, werd zij woedend, sloeg haar dochter op de onbarmhartigste wijze en riep: „Gij zult niet eerder huwen, voordat gij uw eigen werk weder herkent!” Met deze woorden wierp zij het stuk bij het overige.

Als proeve van de poëzie, die de koninklijke dichteres leverde, nemen we het volgende gedichtje op:

De schoonste naam die d' aarde heeft;
De schoonste die bij menschen leeft
Is moeder;

Er is niet een zoo teër van zin,
Met zooveel innigheid er in
Als moeder.

En welk een rijke toovermacht
Heeft hij als 't kindermondje lacht,
Dat moeder!

Als hij in kinderharten ligt
Of straalt uit 's kindjes aangezicht
Dat moeder!

Waardij omkleedt, wie 't schoone woord
Van moeder tot zich klinken hoort,
Voor immer,

En wie 't bezeten heeft en derft
Haar aardsch geluk verkwijnt en sterft
Voor immer.

Wie deze regels leest verwondert zich niet dat Koningin Elisabeth nog jaren na den dood van haar dochtertje treurde over haar verlies.

Gedurende den oorlog tegen de Turken verwierf Koningin Elisabeth zich de liefde van heel haar volk door hetgeen zij deed voor de gewonde soldaten van het leger, waarmee haar gemaal was opgetrokken tegen den vijand. Met eigen hand verpleegde zij 's lands zonen en als er een operatie, ook al was die

nog zoo ernstig, moest verricht worden bleef ze op haar post en wist door haar deelnemende, opbeurende woorden menigen patient zijn lot gemakkelijker te doen ondergaan. Uit eigen middelen liet H. M. een geheel hospitaal inrichten, waar niet minder dan honderd patienten konden worden opgenomen. En het hooge voorbeeld door de meegevoelende Vorstin gegeven vond navolging bij rijken en armen. Geen wonder dat op een der pleinen van Rumenië's hoofdstad door het danbare volk een gedenkteeken is opgericht, dat Koningin Elisabeth voorste als ziekenverpleegster, terwijl zij een gewonden soldaat een dronk water reikt.

Merkwaardig is het te vernemen hoe de edelaardige Vorstin zich in die veelbewogen dagen van den oorlog tegen Turkije, in een brief aan hare Moeder uitliet over haar gemaal, den Koning „Goddank,” zoo schreef ze, „Karel weer hier, nu kan ik weer gerust zijn. Hij wordt thans overal met onbaarheid bejegend, maar eens, als er niet meer is, dan zal het volk hem De Wijze noemen.

De Koningin, die aan 't hoofd stond van talloze vereenigingen en werf van liefdadigheid stelt bijzonder belang in de Rumeensche kantnijheid. Deze is trouwens ook zulk een hooge belangstelling waard daar haar producten wijd en zijd vermaard zijn wegens de fijnheid waardoor ze onderscheiden. Koningin Elisabeth een voorstandster van een feminisme in den goeden zin van het woord, toont metterdaad dat geestesarbeid heel goed kan saam gaan met vrouwlijken arbeid en deze zelfs elkander kunnen begunstigen.

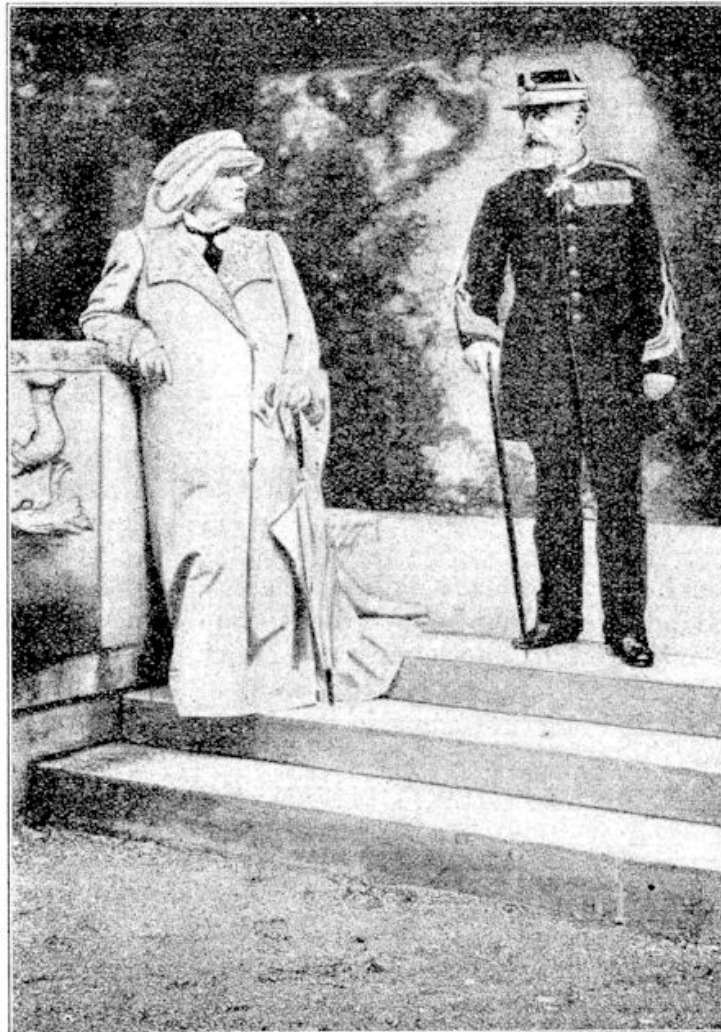
Zoowel de Koning wiens intellect eene ontwikkeling buitengewoon meheeten, als de Koningin, zijn stoc

werkers, die woekeren met hun tijd. Veelal zit de Koningin reeds om drie uur 's morgens achter haar schrijftafel, waar ze gewoonlijk tot acht uur blijft werken. Op dat uur ontbijten H.H. M.M. gezamenlijk, waarbij de Koningin de telegrammen voorleest die in den morgen zijn aangekomen. Tot tien uur blijven ze dan bij elkaar, waarna Koning Karel zijne ministers ontvangt en met hen gaat arbeiden.

Die morgenuren zijn met een half uurtje voor de thee en een half uurtje voor een wandeling de eenige oogenblikken, die de Koninklijke echtgenooten aan den drukken dagelikschen arbeid ontrooven, om door te brengen in elkanders gezelschap. Behalve den maaltijd natuurlijk. Trouwens van lang tafelen houden ze niet, noch van officieele diners, waaraan natuurlijk officieele personen zich niet kunnen onttrekken. De Koning, die aan voortdurende maagpijn lijdt, gebruikt zoo goed als niets dan melk en beschuit. En de Koningin heeft meer op met geestelijk genot dan met keur van spijzen.

De dageliksche gezamenlijke wandeling slaan H.H. M.M. in gewone omstandigheden zelden over. Op een dezer wandelingen had eens een voorval plaats, waaruit blijkt hoe de Koningin niet kan zien dat de dieren

XXV

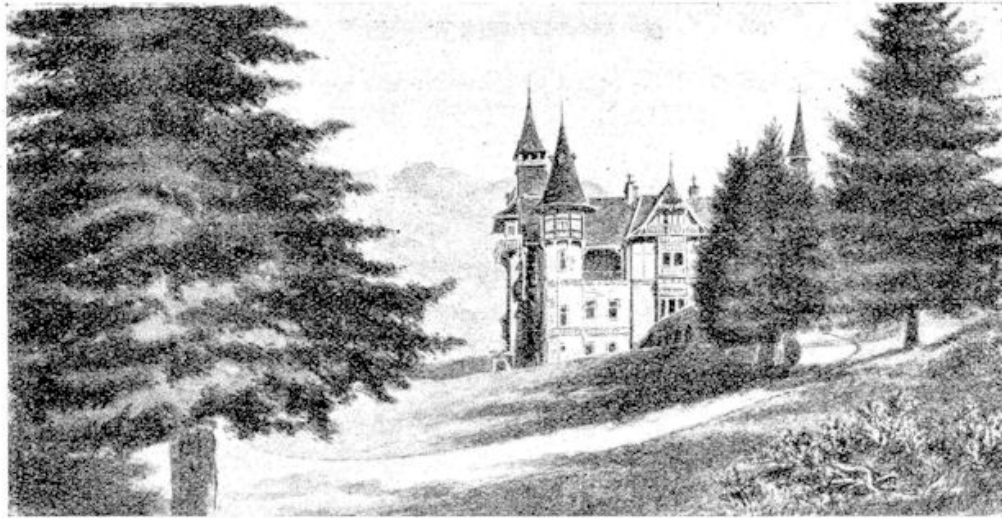

Het Rumeensche Koningspaar op het terras van 't kasteel Pelesh.

slecht worden behandeld of mishandeld en waardoor een prettig licht valt op de verhouding van het Koninklijk echtpaar.

De Koningin vertelde dat geval volgenderwijze aan een vertegenwoordiger der pers. „Op mijn dageliksche wandeling met Z. M. zag ik een voerman, die op onbarmhartige wijze zijn paard mishandelde. Zonder mij lang te bedenken, aangegrepen door een verontwaardiging, die vele menschen dwars en overdreven zullen noemen, snelde

18

Het kasteel Pelesh.

ik op hem toe en zou ik hem een welverdiende kastijding hebben toegediend met mijn rieten wandelstok, toen een krachtige poging om mij te beheerschen mij nog juist intijds deed stilstaan Ik was Koningin en kon mij dus niet veroorloven aan zulk een opwelling gehoor te geven. Daar ik evenwel behoefte had mijn toorn op de een of andere wijze te uiten, greep ik met al de kracht van mijn sterk gespannen zenuwen den arm van den Koning."

Koning Karel neemt met groote nauwgezetheid zijn dagelijks terugkerende plichten waar. Hij stelt er hoogen prijs op alle belangrijke regeeringszaken zelf te behandelen en bedient zich op het voorbeeld van de Koningin van een schrijfmachine om zijn uitgebreide correspondentie af te doen. Z. M. vindt dat de beweging der vingers op het klavier hem het geregeld denken gemakkelijker maakt. Als hij een

oogenblik zijn werk kan laten rusten, begeeft hij zich gaarne, al is 't maar voor enkele minuten naar de vertrekken der Koningin die opzettelijk daarvoor altijd thuis blijft, en zoodra ze haar gemaal hoort naderen pen of penseel aan kant legt en zich met hem onderhoudt.

Het kasteel Pelesh, waarvan in deze kolommen een afbeelding is te vinden, is een prachtig gebouw met heerlijke terrassen en waarlijk schoone parken. In de talrijke vitrines (glazen kasten) worden o. a. twee merkwaardige voorwerpen bewaard. Vooreerst een stuk van een bom, die te Calafat voor de voeten des Konings is gesprongen, zonder hem evenwel te wonden, en dan . . . een medaille, door de Academie Française toegekend aan Carmen Sylva voor haar werk: *Pensées d'une Reine*, d. w. z. *Gedachten eener Koningin*.

A. L. G.

